

N:o 21.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken m. m.; gifven Stockholms slott den 6 Februari 1885.

Sedan Riksdagens senast församlade revisorer i afgifven berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1882 åberopat hvad från revisorernas sida förut erinrats om behöfligheten af en omarbetning af de för revisorerna af stats-, riksgälds- och bankoverken gällande särskilda instruktioner och, då denna fråga antagits komma att blifva föremål för Riksdagens ompröfning i sammanhang med behandlingen af den hvilande nådiga propositionen om ändring i 72 § Riksdagsordningen rörande tiden för statsrevisorernas sammanträde, uttalat den åsigt, att nämnda frågas behandling vid Riksdagen skulle i väsendtlig mån underlättas, derest förslag till ny instruktion för revisorerna blefve för Riksdagen framlagdt, så har Kongl. Maj:t vid underdånig anmälan den 16 nästlidne Oktober af revisorernas berättelse, med afseende å hvad revisorerna sålunda yttrat och då vissa ändringar i de nu gällande instruktionerna oafvisligen påkallades af ett bifall till den omförmälda nådiga propositionen samt af den med innevarande år inträdande förändringen i tiden för afslutandet af statsverkets räkenskaper, uppdragit åt särskilde komiterade att utarbeta förslag till ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, riksgälds- och bankoverken samt att dermed inkomma till Kongl. Maj:t så tidigt, att förslaget kunde blifva föremål för behandling vid innevarande års Riksdag.

Efter det komiterade fullgjort det dem lemnade uppdrag, vill Kongl. Maj:t, med hänvisande till bifogade protokoll öfver finansärenden för denna dag, härmed till Riksdagen öfverlemna de af komiterade med underdånig skrifvelse den 22 December 1884 till Kongl. Maj:t ingifna, af motiver åtföljda förslag i ämnet samt, under förutsättning att Riksdagen antager den till sistlidne års Riksdag den 18 April 1884 aflåtna nådiga propositionen angående ändring i 72 § Riksdagsordningen, föreslå Riksdagen att i enlighet med komiterades förslag besluta dels instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken, dels ock tilläggsstadgande beträffande tiden för de revisionsförrättningar, hvilka under åren 1885 och 1886 skola ega rum.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 6 Februari
1885.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre
HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA,
Friherre TAMM.

1:o.

Departementschefen, Hans Excellens Herr Statsministern Themptander yttrade:

»Sedan Riksdagens senast församlade revisorer i afgifven berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1882 åberopat hvad från revisorernas sida förut erinrats om behöfligheten af en omarbetning af de för revisorerna af stats-, riksgälds- och bankoverken gällande särskilda instruktioner och, då denna fråga antagits komma att blifva föremål för Riksdagens ompröfning i sammanhang med behandlingen af den hvilande nådiga propositionen om ändring i 72 § Riksdagsordningen rörande tiden för statsrevisorernas sammanträde, uttalat den åsigt, att nämnda frågas behandling vid Riksdagen skulle i väsendtlig mån underlättas, derest förslag till ny instruktion för revisorerna blefve för Riksdagen framlagdt, har Eders Kongl. Maj:t vid underdånig an-

målan den 16 nästlidne Oktober af revisorernas berättelse, med afseende å hvad revisorerna sålunda yttrat och då vissa ändringar i de nu gällande instruktionerna oafvisligen påkallades af ett bifall till den omnämnda nådiga propositionen samt af den med innevarande år inträdande förändringen i tiden för afslutandet af statsverkets räkenskaper, uppdragit åt särskilde komiterade att utarbета förslag till ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, riksgälds- och bankoverken samt att dermed inkomma till Eders Kongl. Maj:t så tidigt, att förslaget kunde blifva föremål för behandling vid innevarande års Riksdag.

Komiterade hafva ock i underdånig skrifvelse den 22 sistlidne December till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnadt, jemte motiver, förslag till dels instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken, dels ock tilläggsstadgande beträffande tiden för de revisionsförrättningar, hvilka under åren 1885 och 1886 skola ega rum.»

Efter redogörelse för innehållet af dessa förslag anförde Herr Statsministern vidare:

»Det tillkommer Riksdagen att allena besluta den instruktion, Riksdagen vill gifva de af densamma tillsatte revisorer, naturligtvis under förutsättning att instruktionen skall tjena till efterlemnad endast för revisorerna och ej för Konungen underlydande verk och myndigheter samt att instruktionen ej innehåller bestämmelser, hvilka falla inom området för Konungens beslutanderätt. Denna begränsning af instruktionens innehåll synes mig komiterade hafva iakttagit; och något hinder torde derföre ej möta för öfverlemnande till Riksdagens pröfning af komiterades förslag, men då det måste vara en gifven följd af förslagens antagande, att Eders Kongl. Maj:t i sammanhang dermed kommer att utfärda de föreskrifter, som skola lända vederbörande myndigheter till efterrättelse vid fullgörandet af deras skyldigheter gent emot statsrevisionen, har jag velat redan nu, för att icke missförstånd må uppstå rörande hvad revisorerna kunna af myndigheter samt embets- och tjenstemän äska, fästa uppmärksamheten på det innehåll, några af de sålunda erforderliga föreskrifterna efter mitt förmenande böra ega.

I § 12 af förslaget är intagen föreskrift derom, att åt revisorerna skola tillhandahållas, bland annat, de af Statskontoret samt af alla öfriga *vederbörande* verk och myndigheter afgifna årsberättelser öfver tillståndet och styrelsen af de under deras förvaltning stående delar af statsverket. Formuleringen af denna bestämmelse innebär, att genom särskildt stadgande skall bestämmas, hvilka verk och myndigheter äro att såsom vederbörande anse i fråga om skyldighet att afgifva dylik årsberättelse. Sådana berättelser hafva nemligen icke hittills afgifvits af alla myndigheter, och det kan icke heller rimligen ifrågasättas, att

andra myndigheter än de, som hafva sig anförtrodd någon verklig förvaltning af statsmedel, skulle ega någon skyldighet i detta afseende. De myndigheter till exempel, som endast disponera de åt dem enligt stat anvisade aflöningsmedel samt erforderliga expensmedel, hafva naturligtvis icke någonting att om en dylik förvaltning berätta utöfver hvad sjelfva räkenskaperna utvisa. Likaså hafva dylika berättelser icke afgifvits af länsstyrelserna, enär för den medelsförvaltning, som af dem handhafves, redogöres i Statskontorets och åtskilliga andra centrala verks berättelser. Emellertid hafva, såsom känt är, anmärkningar ofta framstälts af statsrevisorerna öfver vederbörandes underlåtenhet att tillhandahålla revisorerna de föreskrifna berättelserna; och senast den 23 sistlidne Maj har Eders Kongl. Maj:t, på begäran af samma års Riksdag, i utfärdad kungörelse förordnat, att ej allenast *Statskontoret och alla öfriga centrala förvaltande verk*, utan äfven *de allmänna inrättningar, hvilka åtnjuta statsanslag och hvilkas räkenskaper öfverlemnas till granskning af Riksdagens revisorer*, skulle, utan särskild erinran derom, årligen till Finansdepartementet insända till Eders Kongl. Maj:t ställda underdåniga berättelser om den dem tillhörande förvaltning eller om utöfvad verksamhet den tid, för hvilken afslutade räkenskaper borde vid den närmast förestående revisionen företes, samt vid dessa berättelser foga räkenskapssammandrag, affattade i samma form, som i berättelsen angående näst föregående statsrevision begagnats. Då mig veterligen erinran icke gjorts, att statsrevisionen önskade ega tillgång till berättelser af andra myndigheter, än som i nyssnämnda kungörelse afses, torde någon annan beteckning än den sålunda begagnade icke erfordras för att vid utfärdandet af blifvande nådiga föreskrifter i ämnet utmärka, af hvilka myndigheter berättelser skola i och för statsrevisionen afgifvas.

Af § 15 i förslaget finner man, att, om revisorerna anse nödigt att af någon Konungens embetsman eller något statens verk eller inrättning begära muntliga eller skriftliga upplysningar, de skulle ega att genom sin ordförande från vederbörande infordra sådana, i stället för att i den nuvarande instruktionen revisorerna i sådant fall hänvisas att vända sig till Statsrådets främste ledamot för att utverka Kongl. Maj:ts befallning till vederbörande att lemna de äskade upplysningarne. Det nu föreslagna sättet, hvilket redan i praxis gjort sig gällande i stor utsträckning, medför onekligen mindre omgång och innefattar en förenkling, utan att hafva visat sig medföra några olägenheter, hvarföre jag mot den ifrågasatta bestämmelsen ej har någon erinran att göra. Men när, i händelse förslaget i denna del af Riksdagen godkännes, Eders Kongl. Maj:t kommer att meddela den motsvarande föreskrift, hvilken skall lända vederbörande myndigheter till efterrättelse, måste

denna efter mitt förmenande affattas så, att en ovilkorlig skyldighet icke ålägges statsmyndighet att tillhandahålla revisionen en begärd upplysning. Dels låter det tänka sig, att revisorernas begäran är sådan, att myndigheten anser sig hindrad att lemna den äskade upplysningen, såsom till exempel om innehållet af de i Statsrådet förda protokoll, om puprättade mobiliseringsplaner, om pågående underhandlingar, om förhållanden af enskild natur m. m., dels kan begäran afse ett ämne, hvarmed den embetsman eller myndighet, till hvilken revisorerna vända sig, finner sig icke hafva något att skaffa, hvarföre han icke är i tillfälle att villfara den gjorda begäran, dels kan det slutligen hända, att för meddelande af ett svar å en af revisionen gjord förfrågan fordras vidlyftiga utredningar eller eljest påkallas omfattande arbeten, hvilka ej kunna medhinnas utan åsidosättande af angelägna tjenstegöromål. I dessa fall måste myndigheten eller embetsmannen ega rätt att å revisorernas begäran gifva ett vägrande svar, hvilket dock, om revisorernas ordförande det äskar, bör lemnas skriffligt. Sedermera står det revisorerna öppet att anmäla saken för vederbörande statsrådsledamot, som då får påkalla Konungens pröfning af revisorernas framställning.

Slutligen anser jag mig böra erinra, att komiterades förslag kunna i oförändradt skick godkännas endast under förutsättning att Riksdagen antager den hvilande nådiga propositionen angående ändring i 72 § Riksdagsordningen.

Jag hemställer derföre, att Eders Kongl. Maj:t måtte medelst nådig proposition till Riksdagen öfverlemna komiterades ifrågavarande förslag jemte dertill hörande motiver och skrifvelse samt föreslå Riksdagen att, under nyss antydda förutsättning om ändring i 72 § Riksdagsordningen, besluta i enlighet med komiterades förslag dels *instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken*, dels ock *tilläggsstadgande beträffande tiden för de revisionsförrättningar, hvilka under åren 1885 och 1886 skola ega rum.*»

I hvad Herr Statsministern sålunda hemställt förenade sig Statsrådets öfrige medlemmar; och tacktes Hans Maj:t Konungen, med bifall dertill, förordna, att nådig proposition skulle till Riksdagen aflämnas af den lydelse, bilagan litt. A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Hugo Malm.

Till Konungen.

Sedan Riksdagens revisorer i den afgifna berättelsen angående statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1882, med åberopande af hvad från statsrevisorernas sida förut erinrats om behöfligheten af en omarbetning utaf de för revisorerna af stats-, riksgälds- och bankoverken gällande särskilda instruktioner och då denna fråga antagits komma att blifva föremål för nästinstundande Riksdags ompröfning i sammanhang med det definitiva antagandet af den hvilande nådiga propositionen om ändring i 72 § Riksdagsordningen, i hvad den innehölle bestämmelse om tiden för statsrevisorernas sammanträde, uttalat den åsigt, att nämnda frågor behandling vid Riksdagen skulle väsendtligen underlättas, derest förslag till instruktion för revisorerna blefve för Riksdagen framlagdt, har Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref den 16 sistlidne Oktober, med anledning af hvad revisorerna sålunda yttrat och då vissa ändringar i de nu gällande instruktionerna oafvisligen påkallades af ett bifall till den omförmälda nådiga propositionen samt af den med nästa år inträdande förändringen i tiden för afslutandet af statsverkets räkenskaper, funnit godt uppdraga åt undertecknade komiterade att utarbета förslag till ny instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, riksgälds- och bankoverken och att dermed till Eders Kongl. Maj:t inkomma så tidigt, att förslaget kunde blifva föremål för nästa Riksdags behandling.

Komiterade, hvilkas första sammanträde hållits den 10 sistlidne November, hafva nu afslutat sina arbeten och få härmed till Eders Kongl. Maj:t öfverlemna *dels förslag till instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken, dels ock förslag till tilläggs-*

stadgande beträffande tiden för de revisionsförrättningar, hvilka under åren 1885 och 1886 skola ega rum, varande båda förslagen åtföljda af motivering.

Underdånigst:

F. DIDRON.

RAGNAR TÖRNEBLADH.

ARVID GUMÆLIUS.

P. PEHRSSON.

HERMAN WIKBLAD.

C. R. Troilius.

Stockholm den 22 December 1884.

Förslag

till

Instruktion för Riksdagens revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken.

Gemensamma bestämmelser.

§ 1.

Riksdagens revisorer skola för den enligt 72 § Riksdagsordningen dem åliggande granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sammanträda i Riksdagens hus i Stockholm hvarje år den 1 Oktober eller, om helgdag då inträffar, dagen derefter, klockan 11 förmiddagen; Och skall revisionsförrättningen vara fullbordad inom två månaders tid.

§ 2.

Vid revisorernas första sammanträde, hvartill kallelse bör af fullmäktige i riksbanken utfärdas genom kungörelse i tidningar, föres ordet, intill dess ordförande valts, af den af revisorerna, som bevisat de flesta statsrevisioner, och, om två eller flere revisorer deltagit i lika många revisioner, af den bland dem, som är till lefnadsåren äldst.

Sedan revisorerna styrkt sin behörighet och ordförande blifvit vald och intagit sin plats, välja revisorerna inom sig vice ordförande.

Båda valen skola ske med slutna sedlar. Vid lika röstetal skilje lotten.

Revisorerna, utom ordföranden och vice ordföranden, taga plats i ordning efter namnens begynnelsebokstäfver.

§ 3.

Om under revisorernas öfverläggningar skiljaktiga meningar uppstå och omröstning begäres, skola revisorerna till protokollet afgifva

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 1 Saml. 1 Afd. 15 Häft.

sina röster, med afgörande röst för ordföranden, då rösterna äro lika; hvarje revisor dock obetaget att mot beslutet anmäla reservation.

Vid alla omröstningar afgifva revisorerna sina röster i den ordning, hvori de sitta; dock vice ordföranden och ordföranden sist.

§ 4.

Till befordran af revisionsförrättningens skyndsamma gång kunna revisorerna sammanträda på afdelningar för ärendenas beredning; dock skall hvarje af sådan afdelning väckt förslag till afgörande föredragas i plenum.

För öfrigt ega revisorerna att i särskild arbetsordning närmare bestämma sättet för och fördelningen af arbetet vid årets revisionsförrättning.

§ 5.

Revisorerna må åt sig utse sekreterare, en för stats-, en för banko- och en för riksgäldsverket, äfvensom kameral- och kanslibiträden till det antal, som finnes erforderligt, samt nödig vaktbetjening.

De af revisorerna antagne tjänstemän och betjente åtnjuta arfvoden, hvilkas belopp bestämmas af revisorerna samt utbetalas af riksgäldskontoret.

§ 6.

Öfver revisionsförrättningen skola revisorerna afgifva berättelser, särskildt angående statsverket, särskildt angående riksbanken och särskildt angående riksgäldskontoret.

Om tryckning, offentliggörande och öfverlemnande till näst sammanträdande Riksdag och revisorer af dessa berättelser jemte dertill hörande förklaringar stadgas i riksbankens och riksgäldskontorets reglementen.

§ 7.

Revisorerna skola vid sin förrättning noggrant iakttaga hvad Regeringsformen, Riksdagsordningen och denna instruktion samt de för fullmäktige i banken och riksgäldskontoret gällande ansvarighetslagar och öfriga stadganden innehålla; och skola revisorerna hålla tyst och förtegardt hvad enligt Riksdagens beslut eller ingångna aftal eller

för öfrigt enligt sakens natur bör vara tyst rörande enskildes affärsförhållanden till kronan, banken eller riksgäldskontoret.

§ 8.

Revisorerna ega att, om de finna sådant för behörigt fullgörande af den dem åliggande granskningsskyldighet erfordras, samfäldt eller genom någon sin afdelning eller genom särskildt utsedde delegerade företaga besök hos eller resa till allmänt verk eller inrättning inom eller utom hufvudstaden.

Beslut om sådant besök utom hufvudstaden skall endast i plenum kunna af revisorerna fattas. I fråga om besök inom hufvudstaden ega revisorerna att i sin arbetsordning meddela bestämmelser.

§ 9.

Uppkommer, sedan lagtima Riksdag är afslutad och innan revisorerna sammanträdt, hinder för revisor att deltaga i revisionen, bör han derom göra anmälan hos Riksdagens fullmäktige i riksbanken; Och skola fullmäktige ofördröjligen inkalla den närmast i ordningen varande suppleanten.

På enahanda sätt förfares, då för inkallad suppleant hinder uppkommer.

Behöfver revisor under pågående revision ledighet, eger han derom göra framställning hos revisorerna. Ledighet må dock ej beviljas för längre tid än en vecka; är längre ledighet behöflig eller utblifver revisor utöfver en veckas tid, skall suppleant inkallas för den återstående tiden för revisionsförrättningen.

§ 10.

Hvarje revisor eger att under revisionsförrättningen åtnjuta traktamente med tio kronor om dagen äfvensom resekostnadsersättning i likhet med Andra Kammarens medlemmar; och skola dessa traktamenten och resekostnadsersättningar utbetalas af riksgäldskontoret.

Resekostnadsersättning tillkommer icke revisor, som i egenskap af riksdagsman eller i följd af annat allmänt uppdrag under den tid, revisionen pågår, vistas å revisionsorten samt för sådant uppdrag åtnjuter dylik ersättning. Om revision eger rum under pågående riksdag, må icke heller den ledamot af revisionen, som tillika utöfvar riksdagsmannakallet och därför åtnjuter arfvode, vara berättigad att i egenskap af revisor uppbära traktamente.

§ 11.

Utom de af revisorerna fastställda arfvoden till sekreterarne samt kameral-, kansli- och vaktbetjeningen må revisorerna på riksgäldskontoret anvisa ersättning för inköp af papper, skrifmaterialier och andra dylika utgifter, för annonser om revisorernas sammanträden samt för de kostnader, som kunna förmedlas af verkställda resor.

Särskilda bestämmelser.1. *angående revisionen af statsverket.*

§ 12.

Revisorerna skola tillse, att dem i behörig ordning tillhandahållas:
a) de för år afslutade, af föregående revisorer icke granskade räkenskaper jemte tillhörande sammandrag öfver alla medel, som tillkommit genom allmänna bidrag eller till statens verk och inrättningar annorledes influtit;

b) de af Statskontoret samt af alla öfriga vederbörande verk och myndigheter i föreskrifven ordning afgifna årsberättelser öfver tillståndet och styrelsen af de under deras förvaltning stående delar af statsverket; samt

c) alla de Kongl. bref, protokoll och handlingar, på hvilka nämnda räkenskaper och berättelser grunda sig.

§ 13.

Skulle en eller flere af de till statsrevisionen hörande räkenskaper och handlingar befinnas ofullständiga eller icke hafva undergått revision i Kammarrätten, böra revisorerna det oaktadt underkasta äfven dessa räkenskaper och handlingar den granskning, som omständigheterna medgifva.

§ 14.

Vid revisionen af statsverket skola revisorerna efterse och granska, huruvida utgifterna öfverensstämma med stat och författningar samt huruvida de af Kongl. Maj:t meddelade beslut, på hvilka gjorda utbetalningar grunda sig, äro försedda med vederbörlig kontrasignation.

Vidare skola revisorerna tillse, om inkomsterna på rätta tider och till rigtiga belopp influtit i statens kassor; huru vederbörande, åt hvilka kontrollen öfver kronouppbörden anförtratts, fullgjort sina skyldigheter; hvilka åtgärder blifvit vidtagna med afseende på möjligen inträffade proprietalanser och i öfrigt allt, som till ett tillförlitligt ömdöme om statsverkets tillstånd och förvaltning kan anses erforderligt; Och böra revisorerna, utan att, så vidt omständigheterna medgifva, förbigå detaljerna, hufvudsakligen granska dispositionerna, förvaltningen och resultaten på det hela.

§ 15.

Finna revisorerna nödigt att af någon Konungens embetsman eller något statens verk eller inrättning begära muntliga eller skriftliga upplysningar, ega de att genom sin ordförande från vederbörande infordra sådana.

Skulle embetsman eller styrelse vägra att gå revisorerna tillhanda med begärd upplysning, ega revisorerna att, likaledes genom sin ordförande, hos Statsministern eller, om denne är tjenstledig, hos Statsrådets äldste i tjeust varande ledamot anmäla förhållandet samt begära Konungens befallning till vederbörande att meddela den äskade upplysningen.

§ 16.

Den berättelse, som revisorerna, jemlikt § 6 här ofvan, skola upprätta öfver revisionen af statsverket, skall åtföljas af tabeller till jemförelse mellan statsinkomsternas beräknade och influtna belopp under revisionsåret samt mellan de i stat uppförda anslagen och de verkliga utgifterna för samma tid, utvisande öfverskott eller brist på hvarje titel och på det hela.

I denna berättelse skall äfven anmälas:

a) om, sedan revisorerna begärt Konungens befallning till embetsman eller styrelse att gå revisorerna tillhanda med begärd upplysning, sådan befallning icke blifvit meddelad eller om revisorerna anse någon sin rättighet såsom Riksdagens ombud på annat sätt vara för nära träd;

b) om revisorerna finna något af Riksdagen fastställt anslag vara öfverskridet eller draget till annat ändamål, än det af Riksdagen föreskrifna; och

c) hvad i öfrigt är att erinra vid statsförvaltningen.

§ 17.

Om revisorerna besluta besök hos eller resa till sådant utom hufvudstaden beläget verk eller inrättning, som hör till statsverket, böra revisorerna, så vidt lämpligen kan ske, före resans anträdande hos Statsministern eller, om denne är tjänstledig, Statsrådets äldste i tjänst varande ledamot härom göra anmälan.

§ 18.

Berättelsen öfver revisionen af statsverket skall upprättas i två exemplar, af hvilka det ena skall öfverlemnas till Konungen och det andra till fullmäktige i riksgäldskontoret.

2. *angående revisionen af riksbanken.*

§ 19.

Revisorerna ega att vid sitt första sammanträde mottaga följande berättelser, nemligen:

a) af bankofullmäktige dels om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning i dess helhet och dels angående Tumba pappersbruk; samt

b) af styrelserna öfver afdelningskontoren om dessa kontors rörelse och förvaltning.

Öfriga för revisionen erforderliga handlingar tillhandahållas revisorerna i riksbanken.

§ 20.

Det åligger revisorerna:

a) att granska riksbankens tillstånd i alla dess delar samt huru densamma blifvit styrd och förvaltd efter den tid, som senast församlade revisorers och bankoutsotts granskning omfattat;

b) att härvid noga tillse, huruvida fullmäktige och styrelseledamöter vid afdelningskontoren samt bankens embets- och tjänstemän ställt sig de för detta verk gällande lagar, ordningar, stadgar och reglementen till efterrättelse samt behörigen iakttagit och vårdat hvad dem för öfrigt ålegat eller varit anförtrodt;

c) att, derest något skulle finnas vara försummadt eller eljest

kräfva rättelse, härå fästa fullmäktiges uppmärksamhet och derjemte anmäla förhållandet hos Riksdagen samt föreslå de åtgärder, som, till vinnande af behörig verkställighet eller rättelse härutinnan, böra vidtagas;

d) att dessutom till laga beifran af vederbörande befordra så beskaffade förseelser af fullmäktige och styrelseledamöter vid afdelningskontoren, att revisorerna anse åtal med anledning deraf böra ofördröjligen anställas;

e) att öfver sådana frågor, om hvilka fullmäktige kunna vilja rådgöra med revisorerna, meddela fullmäktige sina åsikter och yttranden; samt

f) att, om anledning dertill skulle förefinnas, göra erinringar mot fullmäktiges åtgärder och beslut i frågor om tjensters tillsättande samt löners och pensioners beviljande.

§ 21.

Revisorerna vare det förbjudet att ingå i något slags disposition af bankens medel.

§ 22.

Den berättelse, som revisorerna, jemlikt § 6 här ofvan, skola upprätta öfver revisionen af bankoverket, skall innehålla upplysning om bankens ställning samt uppgift dels om något varit att erinra mot dess förvaltning och dels om revisorerna för sin del anse ansvarsfrihet böra beviljas fullmäktige i riksbanken.

§ 23.

Den i näst föregående § omförmälda berättelsen skall af revisorerna öfverlemnas till fullmäktige i riksbanken.

3. *angående revisionen af riksgäldskontoret.*

§ 24.

Revisorerna ega att vid sitt första sammanträde af fullmäktige i riksgäldskontoret mottaga fullmäktiges berättelse om detta verks tillstånd och förvaltning i dess helhet.

Öfriga för revisionen erforderliga handlingar och räkenskaper skola på requisition tillhandahållas revisorerna, värdehandlingar dock endast i riksgäldskontoret.

§ 25.

Det åligger revisorerna:

a) att granska riksgäldskontorets tillstånd i alla dess delar samt huru detsamma blifvit styrdt och förvaltadt efter den tid, som senast församlade revisorers och statsutskotts granskning omfattat;

b) att härvid undersöka, om detta verk kommit i behörigt åtnjutande af de åt detsamma anvisade inkomster och tillgångar samt om verkställda utbetalningar varit öfverensstämmande med gällande beslut och föreskrifter;

c) att härvid noga tillse, huruvida fullmäktige samt riksgäldskontorets embets- och tjenstemän stält sig de för detta verk gällande stadgar och reglementen till efterrättelse samt behörigen iakttagit och vårdat hvad dem för öfrigt ålegat eller varit anförtrodt;

d) att, derest något skulle finnas vara försummadt eller eljest kräfvat rättelse, härå fästa fullmäktiges uppmärksamhet och derjemte anmäla förhållandet hos Riksdagen samt föreslå de åtgärder, som, till vinnande af behörig verkställighet eller rättelse härutinnan, anses böra vidtagas;

e) att dessutom till laga beifran af vederbörande befordra så beskaffade förseelser af fullmäktige, att revisorerna anse åtal med anledning deraf böra ofördröjligen anställas;

f) att öfver sådana frågor, om hvilka fullmäktige kunna vilja rådgöra med revisorerna, meddela fullmäktige sina åsikter och yttranden; samt

g) att, om anledning dertill skulle förefinnas, göra erinringar mot fullmäktiges åtgärder och beslut i fråga om tjensters tillsättande samt löners och pensioners beviljande.

§ 26.

Med undantag af de i ofvanstående §§ 5 och 11 omförmälda arfvoden och ersättningar må revisorerna icke ingå i något slags disposition af riksgäldskontorets medel.

§ 27.

Den berättelse, som revisorerna, jemlikt § 6 här ofvan, skola upprätta öfver revisionen af riksgäldskontoret, skall innehålla upplys-

ning om riksgäldskontorets ställning samt tillkännagifvande, dels om något varit att erinra mot dess förvaltning och dels om revisorerna för sin del anse ansvarsfrihet böra beviljas fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 28.

Den i näst föregående § omförmälda berättelsen skall af revisorerna öfverlemnas till fullmäktige i riksgäldskontoret.

F ö r s l a g

till

Tilläggsstadgande beträffande tiden för de revisionsförrättningar, hvilka under åren 1885 och 1886 skola ega rum.

Riksdagens revisorer skola år 1885 sammanträda den 15 Augusti.

Riksdagens revisorer för granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1884 skola sammanträda den 2 Augusti 1886.

De revisorer, hvilka sammanträda den 1 Oktober 1886, granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1885.

Motiv.

När i början af innevarande århundrade grunden lades till ett nytt statsskick, infördes bland andra nya institutioner äfven, såsom en konstant inrättning, en Riksdagens revision öfver statsverkets tillstånd och förvaltning. Den första instruktionen för de Rikets Ständers revisorer, som hade att verkställa denna revision, antogs af Ständerna år 1810, hvarvid i samma instruktion intogos bestämmelser angående revisionen af Ständernas egna verk, banken och riksgäldskontoret. Den ifrågavarande instruktionen offentliggjordes först genom Kongl. kungörelsen den 10 Juni 1812, och påföljande år, 1813, sammanträdde för första gången Ständernas revisorer för att, utom banken och riksgäldskontoret, hvilka långt förut varit underkastade Ständernas revision, granska äfven statsverket och dess räkenskaper för år 1810.

Ofvannämnda 1812 års instruktion, hvars innehåll i vissa delar komiterade här nedan på särskilda ställen få tillfälle att beröra, förblef oförändrad till år 1823, då Rikets Ständer antogo ny instruktion för revisorerna af banko- och riksgäldsverken, hvilken af Kongl. Maj:t i kungörelse den 20 Januari 1824 offentliggjordes. I fråga om revisionen af statsverket gälde 1812 års instruktion, till dess att genom Kongl. kungörelsen den 27 Februari 1830 offentliggjordes en af Rikets Ständer vid 1828—1829 årens riksdag antagen, förnyad instruktion för Rikets Ständers revisorer i afseende på deras befattning med statsverkets granskning. I den speciella motiveringen till vissa af de föreslagna stadgandena angående revisionen af statsverket få komiterade framdeles tillfälle att närmare redogöra för en del af de förhandlingar, som föregingo utfärdandet af sistnämnda instruktion.

Den för granskningen af bankoverket år 1824 utfärdade instruktionen gälde ej längre än till den 22 April 1830, då på Ständernas begäran ny af dem antagen instruktion kungjordes, hvilken dock, på grund af Ständernas beslut, redan år 1835 genom Kongl. kungörelsen den 17 Juli nämnda år utbyttes mot en ny. Sedermera hafva ytterligare nya instruktioner blifvit af Ständerna beslutade och på deras begäran af Kongl. Maj:t utfärdade, nemligen genom kungörelserna den

20 November 1863, den 17 Maj 1867, den 22 Maj 1868, den 24 Maj 1872 samt slutligen den 29 Maj 1874, hvilken jemte Kongl. kungörelsen den 19 Maj 1876, som i någon mån ändrat 1874 års kungörelse, innehåller de nu gällande, af Riksdagen antagna stadgandena om revisionen af bankoverket.

För revisionen af riksgäldskontoret gälde 1824 års instruktion, till dess att densamma genom Kongl. kungörelsen den 26 Maj 1841 på grund af Ständernas beslut utbyttes mot en ny, hvilken åter efterträdts af nya af Rikets Ständer eller Riksdagen antagna instruktioner, hvilka intagits i särskilda Kongl. kungörelser den 10 Februari 1860, den 20 November 1863, den 17 Maj 1867 och den 22 Maj 1868; och är den sistnämnda, med en i densamma enligt Kongl. kungörelsen den 19 Maj 1876 gjord ändring, ännu gällande.

Beträffande granskningen af statsverket hafva ombyten af instruktioner icke förekommit så ofta som i fråga om revisionen af banko- och riksgäldsverken. 1830 års instruktion följdes af den af Ständerna vid 1840—1841 årens riksdag beslutade och i Kongl. kungörelsen den 17 April 1841 offentliggjorda, hvari ändring blifvit gjord den 16 Oktober 1863. Den nu gällande instruktionen, som antogs af 1867 års Riksdag, är af Kongl. Maj:t utfärdad genom kungörelse den 17 Maj 1867, men har till en del blifvit ändrad enligt Kongl. kungörelsen den 25 Maj 1869.

Af ofvanstående redogörelse framgår, att gemensam instruktion för revisorerna af stats-, banko- och riksgäldsverken icke varit gällande i mer än tolf år, eller från 1812 till 1824, samt att den sistnämnda år utfärdade instruktionen för revisorerna af banko- och riksgäldsverken bibehållits endast i sex år, hvarefter särskilda instruktioner varit gällande för revisorerna af samtliga de Rikets Ständers eller Riksdagens granskning underkastade verken.

Då komiterade, på sätt deras förslag utvisar, nu ifrågasatt afvikelse från den hittills i allmänhet och för närvarande tillämpade grundsatsen, att särskilda instruktioner skulle gälla för revisionen af stats-, af banko- och af riksgäldsverket, så få komiterade här närmare redogöra för de skäl, på hvilka komiterade stödt sin uppfattning om lämpligheten att upprätta en enda instruktion, i hvilken skulle sammanföras alla gemensamma bestämmelser i en afdelning samt i en annan i behöriga underafdelningar införas de för hvarje särskild gren af revisionen erforderliga stadgandena.

I första rummet har härvid för komiterade varit bestämmande, dels att 72 § Riksdagsordningen omförmäler endast en enda instruktion och dels den omständigheten, att revisorerna för gransk-

ning af stats-, banko- och riksgäldsverken städse skola vara samma personer. Till följd häraf kunna åtskilliga grupper af stadganden lämpligen sammanföras till ett helt, såsom t. ex. i fråga om tid och ort för revisorernas sammanträdande, omröstningar, arbetssätt, i den mån bestämmelser derom i instruktionen kunna finnas vara erforderliga, o. s. v. Vidare hafva komiterade trott sig finna, att de för hvar och ett af revisionens tre områden nödiga särskilda bestämmelserna icke äro flere eller mera olikartade, än att de utan svårighet kunna upptagas i särskilda afdelningar af det hela.

Den föreslagna anordningen innefattar ock i sjelfva verket endast till formen en förändring. Ehuru nemligen revisorerna för det närvarande för hvarje särskild gren af sin granskning hafva att följa olika instruktioner, återfinnes likväl en del bestämmelser, som afse deras verksamhet i dess helhet och därför bort upprepas i hvar och en af instruktionerna, endast i en af dessa. Så t. ex. förekommer endast i instruktionen för revisorerna af riksbanken stadgande om rättighet för revisorerna att dela sig på afdelningar och om sättet för omröstningar, när under revisorernas öfverläggningar skiljaktiga meningar bland dem uppstå, samt, i instruktionen för revisorerna af riksgäldskontoret, bestämmelse om rätt för dem att åtnjuta resekostnadsersättning och traktamente. Detta och andra dylika förhållanden synas antyda, att de nu gällande särskilda instruktionerna icke i sträng mening böra betraktas såsom ett afslutadt helt hvar för sig, om de också i formen synas så framträda.

Mot en enda gemensam instruktions utfärdande skulle nu kunna invändas, att Riksdagens befogenhet att låta granska statsverket hvilar på annan grund än dess revisionsrätt öfver egna verk, riksbanken och riksgäldskontoret, och att ur denna skiljaktighet kunde framgå lämpligheten af att bibehålla särskilda instruktioner; men komiterade hafva trott sig icke böra tillmäta en sådan invändning afgörande betydelse; och detta så mycket mindre som Riksdagsordningen gifver stöd för en motsatt uppfattning.

Sedan komiterade sålunda redogjort för skälen till sin åsigt om lämpligheten att sammansmälta de nu gällande tre instruktionerna till en enda, öfvergå komiterade till motiveringen af de särskilda §§ i förslaget.

§ 1. Den i denna § föreslagna bestämmelsen om tiden för revisionsförrättningens början är föranledd af den förändrade tiden för afslutande af statsverkets räkenskaper och torde så mycket mindre erfordra någon närmare motivering, som skälen härtill klarligen framgå af de yttranden till statsrådprotokollet, som åtföljde Kongl.

Maj:ts proposition den 18 April 1884 (N:o 38) om ändring i 72 § Riksdagsordningen.

Komiterade hafva i samma § föreslagit den ändrade bestämelse, att revisorernas första sammanträde skall ega rum i Riksdagens hus och icke, såsom nu i § 1 af instruktionen för revisorerna af riksbanken är stadgadt, i riksbanken.

Detta stadgande, om revisorernas sammanträdande i riksbanken, härrör från den tid, då Riksdagen sjelf, på sina olika afdelningar, sammanträdde i olika byggnader. Då nu Riksdagen eger ett hus, i hvilket båda dess kamrar sammanträda och der hela riksdagsarbetet, så när som på bankoutsnittets, försiggår, torde ej något skäl förefinnas att stadga, att revisorernas första sammanträde skall hållas i en annan lokal än den, der samtliga deras öfriga plenisammanträden ega rum.

§ 2. I denna paragraf hafva komiterade, jemte det att bestämmelser meddelats dels om kallelse till det första sammanträdet och dels om revisorernas skyldighet att vid detsamma styrka sin behörighet, föreslagit åtskilliga stadganden, hvilka äro utan motsvarighet i någon af de nu gällande instruktionerna samt afse sättet för revisionsförrättningens öppnande, val af ordförande och revisorernas platser.

I förstnämnda afseende hafva komiterade i instruktionen föreslagit ett stadgande, som fastställer det hitintills af revisorerna använda förfaringssättet, hvilket innebär en tillämpning af samma grundsats, som enligt 33 § Riksdagsordningen gäller i fråga om ordförandeskapet i Riksdagens Kamrar, intill dess att talmän utsetts; och torde komiterade icke behöfva närmare motivera föreliggande förslag.

I fråga om val af ordförande och vice ordförande hafva komiterade ansett sig böra föreslå undantag från den eljest inom revisionen följda regeln, att alla omröstningar skola vara öppna.

Beträffande den ordning, i hvilken revisorerna böra intaga sina platser, hafva komiterade ansett den åtskilnad mellan de af olika Kammare valde revisorer, hvilken hittills gjort sig gällande med afseende på platsernas ordning, derutinnan, att revisorerna från hvardera Kamraren erhållit platser å hvar sin sida om ordföranden, icke i någon mån påkallas af revideringsarbetets ändamål och beskaffenhet, utan tvertom vara egnad att främja en origtig uppfattning härutiinnan. En viss ordning, uttryckande samtliga revisorers lika uppdrag, bör emellertid vara på förhand bestämd; och hafva komiterade i sådant afseende funnit sig böra föreslå, att begynnelsebokstäfverna af revisorernas namn må utgöra grunden för platsernas bestämmande, endast med det naturliga undantag, att ordföranden sitter främst och vice ordfö-

randen tager plats till höger om honom. Öfrige revisorer skulle, enligt den anordning, komiterade tänkt sig, utan afseende derpå om revisorerna blifvit valde af den ena eller andra Kammaren, intaga sina platser så, att ordningen efter bokstafs följd börjar till venster om ordföranden och slutar till höger om vice ordföranden.

§§ 3 och 4. Dessa §§:s innehåll är till största delen hemtadt från § 6 af den nu gällande instruktionen för Riksdagens revisorer af riksbanken.

Ett nytt stadgande har dock i slutet af § 4 blifvit föreslaget, i det att komiterade ansett bestämmelse icke böra saknas i instruktionen om revisorernas rätt att, på sätt under en lång följd af revisioner skett, i särskild arbetsordning gifva föreskrifter om sättet för och fördelningen af arbetet vid årets revisionsförrättning. I denna arbetsordning hafva revisorerna plägat meddela sådana bestämmelser som om indelning på afdelningar, om sättet för utfärdande af kallelser till plena; å hvilka ställen sådana kallelser skola anslås och i hvilka tidningar de skola införas; om omfattningen af det protokoll, som vid plena bör föras; om sättet för reservationers afgifvande; under hvilka förhållanden ärenden få afgöras utan att afdelning om dem yttrat sig; om bordläggning af förekommande ärenden och i hvilka fall bordläggning icke behöfver ske; huru frågor om inventeringar och besök skola afgöras; huru och i hvilka fall utbyte af ärenden må ega rum mellan afdelningarne m. m.

I en del af dessa och möjligen i åtskilliga här icke nämnda afseenden torde det vara behöfligt, att revisorerna ega frihet att meddela sådana bestämmelser, som de i hvarje fall finna lämpliga, och hafva komiterade därför endast i allmänna ordalag uppställt sitt förslag till stadgande i denna del.

Såsom af § 3, jemförd med § 2, framgår, ha komiterade tänkt sig, att vid votering den revisor röstar först, som med hänsyn till sitt namns begynnelsebokstaf fått plats till venster om ordföranden, o. s. v.

§ 5. I § 3 af gällande instruktion för Riksdagens revisorer af statsverket stadgas, att revisorerna »skola» åt sig utse en sekreterare jemte erforderligt kameral- och kanslibiträde samt vaktbetjening, och, hvad de öfriga instruktionerna beträffar, hafva dessa, som bekant, så tillämpats, att för revisionen af banko- och riksgäldsverken anstälts särskilde sekreterare jemte öfriga biträden och vaktbetjening. I komiterades förslag har härutinnan vidtagits den ändring, att komiterade, jemte det de tagit hänsyn till det sålunda begagnade förfaringssätt, i stället för de i instruktionen för revisorerna af statsverket förekommande orden »skola åt sig utse» insatt orden »må åt sig utse», med

hvilken ändring komiterade afsett att åt revisorerna sjelfve öfverlemna att afgöra, huruvida de för hvarje års revision behöfva särskild sekreterare för hvarje gren af revisionen.

Vidare hafva komiterade ur förslaget uteslutit det i nyssnämnda instruktion äfven förekommande stadgandet, att tjenstemännen vid revisionen af statsverket böra utses »helst ibland de embets- och tjenstemän, som varit eller äro i Statskontoret anstälde». Detta stadgande har syntts komiterade olämpligt dels såsom innebärande en inskränkning i revisorernas befogenhet att fritt välja sina tjenstemän och dels såsom under nuvarande förhållanden mindre praktiskt, sedan Statskontorets personal blifvit minskad, i följd hvaraf de behöfliga biträdena icke alltid torde kunna derifrån erhållas.

§ 6. Förra delen af denna § läser ej erfordra särskild motivering.

Den senare delen af §:n innefattar den ändring i nu gällande stadganden, att komiterade i sitt förslag endast omförmålt, såsom an- norstådes gifna, föreskrifterna om revisionsberättelsernas tryckning, offentliggörande samt öfverlemnande åt näst sammanträdande Riksdag och revisorer. Bestämmelserna härutinnan afse nemligen endast åtgärder, som skola vidtagas af Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, och tillhöra således rätteligen reglementena för riksbanken och riksgäldskontoret, men icke instruktionen för revisorerna.

I sammanhang härmed få emellertid komiterade fästa uppmärksamheten derå, att, ehuru bankofullmäktige jemlikt § 8 i instruktionen för revisorerna af riksbanken skola ombesörja tryckning m. m. af revisionsberättelsen om riksbanken, stadgande derom icke finnes infördt i bankoreglementet.

En bestämmelse härom synes därför böra inflyta i nämnda reglemente.

För den händelse att komiterades förslag till redaktion af § 6 i den blifvande instruktionen vinner afseende, läser vidare vara nödigt, att det i nu gällande reglemente för riksgäldsfullmäktige intagna stadgandet (se 66 §:n) om tryckning m. m. af revisionsberättelserna om statsverket och riksgäldskontoret i någon mån ändras.

§ 7. Af denna paragraf torde allenast den del, som afser revisorernas pligt att hålla tyst och förtegardt hvad som rör vissa ärenden, här behöfva behandlas.

Af de nu gällande instruktionerna innehåller instruktionen för revisorerna af riksbanken (se § 4) stadgande om skyldighet för revisorerna att hålla doldt och förtegardt hvad som rör enskilda personers

förhållanden till banken eller för öfrigt i afseende på detta verks förvaltning enligt Riksdagens beslut tyst vara bör. Orden »enligt Riksdagens beslut» syfta på det stadgande i bankoreglementet (se § 44), som bestämmer, hvilka ärenden böra hållas hemliga. Sedan i denna paragraf uppräknats de s. k. hemliga ärendena, föreskrifves, att det, som i sagda ämnen med hvad dertill hörer upptages i särskildt protokoll, ej får yppas förr än bankoutsittet, Riksdagens revisorer eller fullmäktige anse sådant kunna ske utan *skada för riksbanken*. Reglementet öfverlemnar således hufvudsakligen åt revisorernas eget omdöme att afgöra, om och i hvilken omfattning det, som rör ifrågavarande ärenden, må kunna af revisorerna yppas.

Beträffande statsverket och riksgäldskontoret saknas för det närvarande motsvarande stadganden. Komiterade hafva visserligen funnit sådana böra meddelas, men i öfverensstämmelse med hvad här ofvan anförts beträffande riksbanken hafva komiterade härvid ansett det i allmänhet böra bero på revisorerna sjelfve att bedöma, hvilka förhållanden i hvarje fall påkalla tystnads iakttagande, och komiterade hafva med hänsyn härtill i förslaget infört orden »eller för öfrigt enligt sakens natur», hufvudsakligen för att i instruktionen gifva ett uttryck åt det såsom ett faktum antagna förhållandet, att revisorerna hålla allt det tyst och förtegardt, som är af natur och beskaffenhet att erfordra tystnad eller försigtighet.

Endast i de fall, då Riksdagens beslut eller ett af vederbörande å statens vägnar ingånget aftal dertill föranleder, hafva komiterade funnit en ovilkorlig pligt till tystnad kunna revisorerna åläggas.

§ 8. Vid 1862—1863 årens riksdag anmälde fullmäktige i riksgäldskontoret hos statsutskottet, att, i likhet med hvad under en och annan föregående statsrevision skett, Rikets Ständers under åren 1861 och 1862 församlade revisorer gjort framställningar om ersättandet af kostnaderna för några under revisionerna af statsverket, enligt revisorernas beslut, gjorda besök och verkställda resor; och som de öfver dessa kostnader afgifna räkningarne varit vederbörligen attesterade samt vid deras granskning i riksgäldskontorets revisionskontor anmärkning icke förekommit, hade fullmäktige ansett sig böra medgifva, att desamma blefve af riksgäldskontorets medel godtgjorda, helst tillförene beviljade ersättningar för enahanda kostnader icke föranledt någon erinran från Rikets Ständers eller deras revisorers sida. Men då hvarken riksgäldskontorets reglemente eller de för revisorerna utfärdade instruktioner innehölle något stadgande angående sådana kostnaders ersättande af riksgäldskontoret och då, enligt då gällande instruktion (1841 års), riksgäldskontoret endast fått sig ålagdt att godtgöra kost-

naderna för revisorernas resor från deras hemvist till hufvudstaden, trodde sig fullmäktige böra fästa utskottets uppmärksamhet på saken af föreskrift i fråga om ersättningsskyldighet för de resor, hvilka revisorerna under pågående revisionsförrättning kunde finna nödigt företaga; och hemställde fullmäktige, att, i fall kostnaderna för dylika resor äfven derefter borde af riksgäldskontoret godtgöras, erforderligt stadgande derom måtte varda af Rikets Ständer meddeladt.

Med anledning häraf föreslog statsutskottet införande i instruktionen för granskning af riksgäldsverket af ett stadgande i den syftning, fullmäktige i riksgäldskontoret antydt, och sedan Ständerna bifallit utskottets förslag, som jemväl i ett annat afseende innefattade en utveckling af dittills gällande stadganden i fråga om revisorernas rätt att å riksgäldskontoret anvisa medel till betalning af vissa nödvändiga utgifter, erhöll § 7 i instruktionen för Rikets Ständers revisorer af riksgäldskontoret den lydelse, som den ännu har.

Förhandlingarne vid tillkomsten af ifrågavarande stadgande synas gifva vid handen, att utskottet och Ständerna tagit för gifven sak, att revisorerna egde rätt att i och för revideringsuppdraget företaga resor på statens bekostnad. Icke desto mindre har, enligt hvad innevarande års revisorer erinra i sin berättelse om granskning af statsverket och såsom äfven af äldre revisionshandlingar framgår, revisorernas befogenhet härutinnan understundom ifrågasatts, och af sådan anledning hafva komiterade funnit sig böra föreslå ett stadgande, som uttryckligen och otvetydigt tillerkänner revisorerna rätt att, för så vidt ett behörigt fullgörande af den dem åliggande granskningsskyldigheten sådant påkallar, företaga resor till verk och inrättningar, som äro underkastade revisorernas granskning och befinnas utom hufvudstaden. Sådana resor kunna emellertid föranleda väsendtliga afbrott i revisorernas öfriga arbeten, hvadan det är angeläget, att frågor derom erhålla en sorgfällig och allsidig pröfning. Af sådan anledning hafva komiterade trots ovilkorlig föreskrift böra meddelas, att beslut om resas verkställande endast må kunna fattas i plenum, hvarvid resans omfattning, huru många och hvilka revisorer i den samma böra deltaga och andra på revisionsarbetets gång inverkan omständigheter lära tagas i öfvervägande.

Frågor om besök i verk och inrättningar inom hufvudstaden förekomma naturligtvis under ärendenas beredning oftare, och komiterade hafva därför beträffande dem föreslagit, att revisorerna må ega att i sin arbetsordning härom meddela bestämmelser. Det ligger i sakens natur, att revisorerna härutinnan böra erhålla frihet att utan

hinder af mer eller mindre betungande former ordna saken på sådant sätt, som bäst befördrar revisionens jemna och oafbrutna gång, revisionerna naturligtvis obetaget att för särskilda fall i plenum besluta äfven rörande sådana besök.

§ 9. Af de i denna § föreslagna stadgandena äro endast de, som förekomma i sista stycket, nya, hvadan komiterade här endast i fråga om dessa anse särskildt yttrande erforderligt.

Nu gällande stadganden om beviljande af ledighet under pågående revisionsförrättning kunna svårigen anses tillfredsställande, hvilket framgår, bland annat, deraf, att desamma tid efter annan blifvit på väsendtligt olika och stridigt sätt tillämpade. Det lemnas nemligen (se § 7 mom. 2 i instruktionen för revisorerna af riksbanken) revisorerna öppet att bevilja ledighet under större eller mindre del af tiden för revisionsförrättningen, men bestämmelsen om suppleants inkallande i tjänstledig revisors ställe är icke ovilkorlig, utan frågan derom öfverlemnad åt de tjänstgörande revisorernas godfinnande.

Då, äfven under förutsättning att samtliga revisorerna oafbrutet deltog i arbetet, tiden för revisionens samvaro måste, med hänsyn till granskningsarbetets vidd, anses vara temligen kort, skulle, i händelse en eller flere revisorer på en gång vore i behof af och erhöile ledighet utan att ersättas af suppleanter, arbetet för de återstående revisorerna, till skada för revisionens noggrannhet och säkra gång, väsendtligen ökas. Komiterade anse af nämnda anledning bestämda stadganden vara ovilkorligen nödvändiga såväl i fråga om den längsta tid, under hvilken en revisor må kunna frikallas från utöfningen af sitt uppdrag, som ock om den åtgärd, som bör vidtagas, i fall revisor, vare sig ledighet beviljats eller ej, uteblifver antingen utöfver den tid, för hvilken ledighet beviljats, eller ock under viss tid utan anmälan och begäran om ledighet afhåller sig från revisionsarbetet. I detta afseende hafva komiterade ansett, att, då revisionsförrättningen ej får utsträckas utöfver två månader, en vecka vore det längsta tidsrum, hvarunder revisor skulle kunna erhålla ledighet utan att suppleant inkallades, samt att sådant inkallande ovilkorligen borde ske, derest revisor, vare sig han erhållit ledighet eller ej, uteblefve mer än en vecka från revisionen, och detta utan rätt för honom att, sedan kallelse å suppleant utfärdats och afsändts, åter inträda i utöfningen af sitt uppdrag.

§ 10. De i denna § föreslagna stadgandena hafva med en ringa, i sak ej inverkan ändring af ordalagen införts i förslaget från nu gällande instruktion för revisorerna af riksgäldsverket (§ 6).

Under öfverläggningarne om stadgandena rörande revisorernas rätt till traktamente och resekostnadsersättning har hos komiterade uppmärksamheten fästs derå, att skäl syntes förefinnas för en utsträckning af revisorernas rätt till dagtraktamente äfven till tiden för sjelfva resan till och från revisionsorten. Erkännande billigheten af en dylik ändring i nu gällande stadganden, hafva komiterade likväl icke föreslagit afvikelse från den nuvarande, med Riksdagsordningens föreskrifter om ledamots i Andra Kammaren rätt till traktamente likartade bestämmelsen. Ett förslag härom skulle nemligen innefatta fråga om ökad statsutgift och således utgöra ett ämne, i hvilket komiterade trott det ej tillkomma dem att väcka förslag.

§ 11. Innehållet i denna § är med en ringa ändring af ordalagen lika med nu gällande bestämmelse i fråga om utbetalningen af arvoden och andra kostnader för revisionen.

§ 12. Med denna § inledas de särskilda bestämmelserna om granskningen af statsverket. Det af komiterade under mom. a) föreslagna stadgandet skiljer sig med afseende på ordalagen något från motsvarande i 1 § af nu gällande instruktion.

Orden »af hvad beskaffenhet som helst» hafva i förslaget utesluts såsom obehöfliga och endast innehållande en upprepning af hvad redan blifvit uttryckt genom ordet »alla».

Vidare hafva komiterade uteslutit uttrycken »ordinarie eller extra ordinarie» samt »genom traktater med främmande makter riket tillflutit» och ersatt dessa uttryck med orden: »till statens verk och inrättningar annorledes influtit». Skälen till denna ändring äro endast, att, då den i den gällande instruktionen använda beteckningen för de medel och räkenskaper, som revisorerna hafva att granska, uppenbarligen afser att fullständigt angifva dessa medel och räkenskaper, men beteckningen i sådant afseende icke fullständigt omfattar hela det område, hvar öfver revisorerna skola sträcka sin granskning, komiterade velat i §:n insätta ett efter komiterades uppfattning mot afsigten mera svarande uttryck samt för sådant ändamål i stället för de uteslutna orden användt de ofvan anförda.

Ett tillägg till mom. a) har af komiterade föreslagits, i det att efter ordet »räkenskaper» fogats orden »jemte tillhörande sammandrag», hvilket tillägg föranledts deraf, att dylika sammandrag, efter gifvet formulär upprättade af de redovisande, väsendtligen underlätta revisionsarbetet och uppgörandet af berättelsen derom.

I afseende å de berättelser, som enligt mom. b) skola revisorerna tillhandahållas, är stadgandet i formen ändradt så till vida, att dylika

berättelser ej skulle nödvändigt behöfva omfatta hela revisionsåret, enär vissa sådana afgifvas för annan tid än kalenderår, exempelvis läsår.

Mom. c) är till innehållet lika med motsvarande stadgande i nu gällande instruktion.

§ 13. Denna § motsvaras i nu gällande instruktion af § 2 och är, med undantag af en oväsentlig redaktionsförändring, lika lydande med denna.

§ 14. De i denna § föreslagna föreskrifter hafva hemtats från § 6 i den nu gällande instruktionen och endast undergått någon redaktionsförändring.

§ 15. I § 4 af den nu gällande instruktionen angående granskningen af statsverket har från 1841 års instruktion angående enahanda granskning influtit bestämmelsen, att om revisorerna för sina göromål behöfva af någon Konungens embetsman eller af något publikt verk inhemta muntliga eller skriftliga upplysningar, så skola revisorerna genom sin ordförande hos Justitiestatsministern begära nådig befallning till vederbörande om de äskade upplysningarnes meddelande.

I 1812 års instruktion för Rikets Ständers revisorer öfver stats-, banko- och riksgäldsverken förekom det stadgande, att revisorerna skulle ega tillgång till alla Kongl. Statskontorets räkenskaper, protokoll och handlingar icke allenast för de år, till hvilka revisionen sträckte sig, utan ock likmätigt 42 § i Riksdagsordningen ega rätt att af Statskontoret undfå de upplysningar och handlingar, som de i öfrigt funne nödiga för att efterse och granska, huruvida utgifterna voro icke allenast öfverensstämmande med fastställda stater och grundade på såväl dem som Kongl. Maj:ts särskilda nådiga förordnanden, der sådana legat till grund för utbetalningarne, utan ock med behöriga qvittenser verifierade af dem, som egt de anordnade medlen uttaga och disponera.

Sedan statsrevisorerna någon tid varit i verksamhet, yppades olika meningar mellan å ena sidan vederbörande embetsmän samt å andra sidan revisorerna och Rikets Ständer i fråga om tiden, hvarintill revisorerna egde att sträcka sina efterforskningar angående statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning, och i skrifvelse den 28 Februari 1823 fäste Kongl. Maj:t Ständernas uppmärksamhet derå, att revisorerna af statsverket understundom icke stannat vid den för deras verksamhet utstakade gräns, i det att revisorerna, oaktadt bokstafliga stadgandet i den för dem utfärdade instruktionen äfvensom i 68 § Riksdagsordningen, att hvarje revision borde omfatta endast två års afslutade räkenskaper, dock icke sällan utsträckt sina anmärkningar och omdömen till förvaltningsåtgärder, hörande till en påföljande

tidpunkt; och begärde Kongl. Maj:t med anledning häraf, att Ständerna måtte meddela mera bestämda föreskrifter för deras ombud än dittills vid de revisionsförrättningar, som mellan riksdagarne inträffade.

Med anledning af denna Kongl. Maj:ts skrifvelse yttrade 1823 års Riksdags statsutskott i motiveringen till ett af utskottet vid nämnda riksdag framlagdt förslag till ny instruktion för revisorerna af statsverket, att af 1 mom. af 68 § i (då gällande) Riksdagsordning inhemtades, att revisorerna skulle öfverse och granska statsverkets, bankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, och vidare i 2 mom., att revisorerna borde sammanträda *så ofta*, att hvarje revision *mätte* kunna omfatta 2:ne års afslutade räkenskaper; samt att af dessa stadganden, då de sins emellan jemfördes, utskottet så mycket mindre kunnat draga den slutföljd, att de efterforskningar, som revisorerna enligt 1 mom. ovilkorligen egde anställa om *statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning*, skulle anses vara inom någon viss tid begränsade, som de i senare momentet förekommande ordalagen, att revisorerna skulle sammanträda *så ofta*, att hvarje revision *må* kunna omfatta 2:ne års afslutade räkenskaper, tydligen anvisade endast, att revisorernas befattning med *sjelfva redogörelsen* för medlen minst *finge* sträcka sig till genomgående af de två års räkenskaper, som, sedan nästförflutna revision, kunnat blifva afslutade; och stärktes utskottets öfvertygelse om rättigheten af en sådan tillämpning af 68 § i Riksdagsordningen ännu ytterligare af den föregående 42 §, som föreskrefve, att Kongl. Statskontoret, i afseende å statsmedlens redovisning, borde *alla* äskade upplysningar meddela.

På grund häraf samt på i öfrigt anfördt skäl förmälde sig statsutskottet icke tveka att i 5 § af förslaget tillstyrka det bestämda stadgande, att Kongl. Statskontorets alla räkenskaper, protokoll och handlingar måtte, till upplysning om statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning, för revisorerna vara att tillgå, ända till den dag, då revisorerna sammanträdde, hvarigenom i denna del äfven vunnes öfverensstämmelse med hvad vid framläggandet af banko- och riksgäldsverkens tillstånd iakttoges. I Ständernas svar på ofvannämnda Kongl. skrifvelse (se Ständernas skrifvelse vid 1823 års riksdag N:o 170) anfördes, att, enär 68 § Riksdagsordningen innehölle, det revisorerna skulle sammanträda *så ofta*, att hvarje revision kunde omfatta två års afslutade räkenskaper, vore dermed endast afsedd skyldigheten för dem att granska två års afslutade räkenskaper, utan att rättigheten för dem att till statsverkets förvaltning i allmänhet utsträcka granskningen, så vidt tiden det medgäfve, kunde, såsom enligt med sjelfva förrättningens ändamål, betvivlas.

De åsigter med afseende på revisorernas rättighet att utsträcka sin granskning huru långt som helst, hvilka Ständerna sålunda uttalat, torde hafva utgjort en af anledningarne dertill, att den af Ständerna år 1823 beslutade nya instruktionen för revisorerna af statsverket icke blef af Kongl. Maj:t till efterlefnad kungjord, och äfven Ständerna synas icke länge hafva förblifvit på den ståndpunkt, de år 1823 intagit. Redan vid 1828—1830 årens riksdag antogs nämligen efter derom af Kongl. Maj:t afgifven proposition en i Kongl. kungörelsen den 27 Februari 1830 intagen förnyad instruktion för revisorerna af statsverket, hvori motsatta åsigter i förevarande afseende visa sig hafva blifvit gällande. I 13 § af denna instruktion stadgas: »revisorerna må äfven kunna af Statskontoret äska och erhålla de upplysningar och handlingar, som de i öfrigt finna nödiga rörande verkställigheten af beslut eller fortgången af dispositioner, som blifvit vidtagna under den tid, som utgör föremål för hvarje revisions förrättning, enär de af dertill omedelbarligen hörande räkenskaper, protokoll och handlingar icke anses fullkomligen utredda; dock få så beskaffade upplysningar och handlingar icke af revisorerna, med intrång på efterföljande revisorers granskningsrätt, användas till grund vare sig för anmärkning eller godkännande af åtgärder under en senare tid, för hvilken afslutad räkenskap då icke är till granskning öfverlemnad.» I den följande, 14 §:n stadgades vidare: »men finna revisorerna sig, derutöfver, behöfva af något publikt verk eller af någon Konungens embetsman inhemta skrifteliga eller munteliga upplysningar, hörande till de års styrelse och förvaltning, för hvilka afslutade räkenskaper blifvit till revision aflemnade, begäro de genom sin ordförande hos Hofkansleren Kongl. Maj:ts nådiga befallning till vederbörande om de äskade upplysningarnes meddelande».

De i 1830 års instruktion sålunda meddelade bestämmelser eller andra mot dem svarande återfinnas icke i 1841 års eller senare utfärdade instruktioner angående granskningen af statsverket; och af det i 1841 års instruktion för första gången förekommande samt i senare instruktioner upprepade och i nu gällande instruktions 7 § 2 mom. införda stadgandet om anmälan till Riksdagen, derest en af revisorerna uttryckligen begärd upplysning eller handling, om ock den icke afser revisionsåret, icke blifvit dem meddelad, vill det synas, att någon inskränkning i fråga om tiden, för hvilken revisorerna ega att begära upplysningar, nu mera icke finnes stadgad. Lätteligen inses ock, att möjligheten för revisorerna att behörigen fullgöra sitt uppdrag skulle väsendtligen försvåras, om det vore dem förmenadt att, till ledning för sitt omdöme om hvad under revisionsåret förefallit, inhemta upplysningar

om sådana, före eller efter detta år timade förhållanden eller vidtagna åtgärder, som med det föreliggande ämnet egde sammanhang. Komiterade hafva af sådan anledning ej i det nu afgifna förslaget intagit bestämmelse om någon viss tidsgräns, utöfver hvilken revisorernas efterforskningar icke skulle få sträcka sig.

Deremot hafva komiterade föreslagit en ändring i nu gällande stadgande om ordningen för infordrande från Konungens embetsmän af upplysningar, som revisorerna finna nödiga. Erfordras sådan upplysning nu, måste revisorerna, om saken skall fullt formenligt behandlas, först utverka Kongl. Maj:ts befallning till vederbörande att meddela den begärda upplysningen. Då en dylik, med tidsutdrägt förenad omgång känts mer och mer hinderlig, har under hand utvecklat sig den praxis, att revisorerna antingen sjelfve eller genom någon sin tjänsteman enskildt vända sig till vederbörande med begäran om upplysningar, och i de flesta fall hafva revisorerna på sådan väg erhållit erforderliga sådana. Endast då enskilda förfrågningar lemnats obesvarade eller vederbörande under återopande af den föreskrifna ordningen för upplysningars infordrande vägrat gå revisorernas önskan till mötes, har det undantagsvis blifvit nödigt tillämpa det nu gällande stadgandet, men revisorernas protokoll för de senare åren utvisa, att de fall, då sådant skett, äro helt få.

Komiterade hafva af sådan orsak och då det svårligen lärers kunna nekas, att det ländes såväl revisorerna som vederbörande, hvilkas åtgärder utgöra föremål för revision, till båtad, att meddelanden dem emellan lätt och hastigt kunna ske, trott sig böra föreslå upphäfvandet af revisorernas lagstadgade, men icke alltid, utan tvärtom mer och mer sällan iakttaga skyldighet att i hvarje fall, då en upplysning af någon Konungens embetsman behöfves, begära Konungens befallning till vederbörande att meddela densamma.

Den lättnad, som genom antagandet af förevarande § i förslaget skulle beredas revisorerna för vinnande af nödiga upplysningar, tillåter enligt komiterades åsigt uteslutandet ur instruktionen af något stadgande, motsvarande 5 §:n i den nu gällande instruktionen om granskning af statsverket. I samma mån som statsrevisionen utvecklat sig och inom densamma hunnit utbildas nödig erfarenhet och sakkänedom, hafva de tillfällen, då den af Kongl. Maj:t förordnade ledamoten af Statskontoret funnit anledning begagna sin rättighet att till revisorernas protokoll lemna meddelanden, blifvit mer och mer sällsynta.

Då ifrågavarande stadgande således synes vara öfverflödigt och i viss mån torde kunna anses stå mindre väl tillsammans med den sjelfständiga ställning, Riksdagens revisorer böra vid sin granskning af

statsförvaltningen intaga, hafva komiterade ansett sig ega skäl föreslå stadgandets upphörande.

§ 16. Denna § är med undantag af de förändringar, som föranledts af hvad komiterade under § 15 föreslagit, hufvudsakligen lika med de nuvarande stadgandena i 7 § 1 och 2 mom. i 1867 års instruktion för revisorerna af statsverket.

§ 17. I denna § hafva komiterade föreslagit, att om revisorerna besluta besök hos eller resa till något utom hufvudstaden beläget, till statsverket hörande verk eller inrättning, så böra de, så vidt lämpligen ske kan, derom göra anmälan hos Statsministern eller den äldste i tjänst varande statsrådsledamoten.

Någon föreskrift om dylik anmälan finnes för närvarande ej meddelad, men komiterade hafva trott det *i allmänhet* vara i sin ordning, att regeringen blefve på något sätt underrättad om en sådan åtgärd som ett Riksdagens ombuds besök hos en under Kongl. Maj:ts lydno stående inrättning utom hufvudstaden, helst härigenom möjlighet bereddes till vidtagande af sådana anstalter, hvarigenom den af revisorerna tillämnade undersökningens eller besigtningens anställande underlättades.

Föreskriften kan emellertid ej göras ovilkorlig. Fall kunna nemligen tänkas, då revisorerna antingen finna det för sitt ändamål mindre tjenligt att på förhand underrätta om sitt besök eller ock ej äro i tillfälle att derom göra anmälan.

§ 18. Denna § är till innehållet lika med motsvarande stadgande i nu gällande instruktion angående statsverkets granskning.

§ 19. Denna §, med hvilken de särskilda bestämmelserna angående revisionen af riksbanken inledas, motsvarar § 2 i den nu gällande instruktionen för revisorerna af bankoverket och har icke i annan mån ändrats, än att komiterade till de äldre bestämmelserna lagt ett stadgande derom, att de handlingar, hvilka icke, på sätt i §:n förut nämnts, böra öfverlemnas till revisorerna redan vid deras första sammanträde, skola tillhandahållas revisorerna i riksbanken. Det föreslagna nya stadgandet öfverensstämmer med hvad redan iakttages och har föranledts af hänsyn till riksbankens värde- och andra handlingar, hvilka ej lämpligen böra bortföras från banken, inom hvilken revisorerna hafva egen lokal att tillgå.

§ 20. Samtliga de moment, hvari denna § är indelad, äro, så vidt de blifvit bibehållna, till innehållet lika med motsvarande moment i den nu för bankorevisionen gällande instruktionen, utom hvad angår mom. d).

Den ändring, komiterade föreslagit i sistnämnda moment, består deri, att, i fråga om revisorernas skyldighet att till laga beifran befordra

förseelser, orden »eller bankens embets- och tjenstemän» uteslutits af skäl, att, enär desse lyda under fullmäktige, som äro ansvarige för bankförvaltningen i dess helhet, det är fullmäktiges skyldighet att, om något härutinnan brister, bereda rättelse; och torde revisorernas åtgärd i sådana fall böra inskränka sig till att, i händelse af behof, på sådant förhållande fästa fullmäktiges uppmärksamhet samt, der så pröfvas lämpligt, anmäla detsamma i sin berättelse.

I den nu gällande instruktionen mom. f) förekommer ett stadgande, som komiterade uteslutit ur förslaget. Den i detta moment meddelade bestämmelsen, som hvilar på den grundsatsen, att det skulle tillhöra revisorerna, såsom Riksdagens ombud, att mellan riksdagarne utöfva en del af Riksdagens egen makt öfver sina verk, har, om än i modifierad form, öfvergått från 1812 års instruktion till alla de följande, och i nyssnämnda instruktion hade grundsatsen fått uttryck (§ 7) i följande stadgande: »varande det banko- och riksgäldsfullmäktiges skyldighet att hvad herrar revisorer, i stöd af Riksens Ständers eller deras behöriga utskotts utfärdade instruktioner och med noga iakttagande af 70 § Riksdagsordningen föreskrifva, sig till efterrättelse ställa såsom vore det Riksens Ständers egen föreskrift.»

I 1824 års instruktion för revisorerna öfver banko- och riksgäldsverken erhöll motsvarande bestämmelse följande förändrade innehåll: »Icke heller måga revisorerna sig befatta med befordringsmål och tillökning i sysslor, löner eller pensioner, men väl på inkomne besvär efterse och rätta, om någon af betjeningen skulle vara i dess befordringsrätt för nära skett, såsom ett deras förrättning tillhörande åliggande; upprättelsen likväl aldrig sådan, att den till sysslan befordrade kan af revisorerna derifrån removeras.»

Denna ändring innefattade en väsendtlig inskränkning i revisorernas befogenhet, i det att de derefter endast i händelse af besvär skulle ega att befatta sig med fullmäktiges beslut och åtgärder i befordringsmål, medan deremot 1812 års instruktion gaf vid handen möjligheten af ett sjelfständigt ingripande äfven på andra områden än befordringsfrågor.

1830 års instruktion för revisorerna af bankoverket upptog nästan ordagrant stadgandet i den närmast föregående, här ofvan omförmälda instruktionen, men framhöll något starkare den nämnda inskränkningen.

I 1835 års instruktion för revisorerna öfver bankoverket erhöll stadgandet den lydelse, det till våra dagar bibehållit.

Grunden till den åt revisorerna medgifna befogenheten att pröfva och afgöra besvär öfver bankofullmäktiges beslut i befordringsfrågor

måste sökas i den omständigheten, att bankofullmäktiges principaler, Rikets Ständer, endast med längre tids mellanrum sammanträdde och att man funnit det vara af vikt, att möjligen begångna fel skulle kunna under tiden mellan Riksdagarne afhjelpas. Nu mera, då Riksdagen årligen sammanträder och således endast kort tid kan förflyta, till dess att den klagande blir i tillfälle att hos Riksdagens vederbörande utskott göra sin klagan anhängig, synes skäl icke vidare förefinnas att bibehålla ifrågavarande stadgande, så mycket mindre som det af komiterade föreslagna framflyttandet med en och en half månad af tiden för revisorernas sammanträde gör skilnaden i tid mellan detta sammanträde och Riksdagens början ännu kortare och som utöfning af den pröfningsrätt, revisorerna nu ega, måste anses främmande för deras egentliga uppgift samt, om den oftare eller i mera invecklade saker förekomme, skulle alltför väsendtligt inkräkta på tiden för fullgörande af deras granskningsuppdrag.

Mom. f) i komiterades förslag till instruktion motsvaras af mom. g) i den nu gällande angående revision af bankoverket.

§ 21. Då alla de för statsrevisionen uppkommande kostnader numera utbetalas af riksgäldskontoret och revisorernas rätt att disponera bankens medel till vissa arfvoden och ersättningar således upphört, hafva komiterade ur förevarande §, som motsvarar § 5 i gällande instruktion för revisionen af riksbanken, uteslutit det medgifvande i ofvanberörda hänseende, som innehållits i en mellanmening i nyssnämnda § 5 af gällande instruktion.

Såsom öfverflödiga och endast upprepande hvad förut stadgats, hafva vidare ur nyssnämnda § 5 uteslutits orden från och med »under hvad titel» o. s. v. till och med »löner eller pensioner.»

§ 22. Denna §, som till en del motsvarar § 8 i den nu gällande instruktionen angående revision af riksbanken, innehåller endast ett nytt stadgande, nemligen ett tillägg, afseende att revisionsberättelsen må komma att innehålla, utom hvad redan nu är föreskrifvet, jemväl yttrande, om revisorerna för sin del anse ansvarsfrihet böra beviljas fullmäktige i riksbanken; och då dylikt yttrande är egnadt att fullständiga revisorernas berättelse samt att tjena vederbörande utskott till vägledning och undanrödja tvekan derom, huruvida en af revisorerna i berättelsen möjligen gjort anmärkning eller erinran af dem ansetts inverka på frågan om ansvarsfrihet eller icke, torde komiterade ej behöfva vidlyftigare motivera sitt förslag i denna del.

§ 23. Denna § är affattad i öfverensstämmelse med hvad nu är föreskrifvet med afseende på förfarandet med den färdiga revisionsberättelsen, för så vidt revisorerna dermed skola taga befattning.

§ 24. Denna §, som utgör den första bland de särskilda bestämmelserna angående revisionen af riksgäldskontoret, motsvaras af § 1 i nu gällande instruktion beträffande granskningen af riksgäldskontoret och innehåller ingen annan ändring i sak, än att orden »jemte härvid erforderliga räkenskaper, protokoll och öfriga handlingar» uteslutits och ersatts af ett tillägg till §:n angående skyldighet för vederbörande att på requisition tillhandahålla revisorerna de för revisionen erforderliga handlingar och räkenskaper. Detta tillägg motsvarar hvad i § 19 här ofvan föreslagits i fråga om riksbanken. Den obetydliga skillnad, som förefinnes mellan de två bestämmelserna, är föranledd deraf att revisionen af riksbanken eger rum i bankens eget hus, revisionen af riksgäldskontoret åter till allra största delen i Riksdagens hus.

§ 25. Mom. a) i denna § är till sitt innehåll lika med nu gällande stadgande, men ordalagen hafva bragts till öfverensstämmelse med motsvarande stadgande beträffande riksbanken (§ 20 mom. a).

Mom. b) är med undantag af en ringa redaktionsförändring lika med hvad i nu gällande instruktion är föreskrifvet.

Mom. c) har till formen lämpats efter mom. b) i 20 §:n i förslaget.

Mom. d) är oförändradt.

Mom. e). I detta mom. hafva komiterade föreslagit samma ändring som i motsvarande mom. i § 20 i förslaget samt få såsom skäl för ändringen åberopa hvad vid sistnämnda § här ofvan anförts.

Mom. f) har endast undergått någon redaktionsförändring.

Mom. g), som motsvarar mom. h) i nu gällande instruktion, är oförändradt; och få komiterade med anledning af uteslutandet ur förslaget af mom. g) i den nu gällande instruktionen hänvisa till hvad under mom. d) i § 20 här ofvan anförts.

§ 26. Denna § står i full öfverensstämmelse med nu gällande stadgande.

§ 27. I motiveringen till § 22 här ofvan hafva komiterade angifvit skälen till införande i sistnämnda § af den bestämmelse, att revisorerna af bankoverket skola i berättelsen yttra sig, om de för sin del anse ansvarsfrihet böra beviljas fullmäktige i riksbanken, och då de skäl, som åberopats till stöd för denna bestämmelse beträffande bankorevisionen, förefunnits för införande af samma stadgande i förevarande §, så hafva komiterade i densamma intagit ett motsvarande stadgande.

Med undantag af nu berörda ändring äro de i denna § meddelade bestämmelser fullt öfverensstämmande med hvad i den nu gällande instruktionen angående riksgäldskontoret i § 5 föreskrifvits.

§ 28. Föreskriften, att revisionsberättelsen skall öfverlemnas till riksgäldsfullmäktige, innefattar ej någon ändring i hvad nu är stadgadt.

Den instruktion för revisorerna af stats-, banko- och riksgäldsverken, hvilken här ofvan föreslagits, är bygd på den förutsättningen, att revisorerna komma att till granskning mottaga statsverkets räkenskaper för det år, som närmast föregår det, under hvilket revisorerna sammanträda. Räkenskapernas nya anordning, hvarigenom denna ändring möjliggöres, träder med nästkommande år i verket, så att hvad statsverket angår — sedan de revisorer, som sammanträda år 1885, granskat 1883 års räkenskaper — såväl 1884 års räkenskaper, upprättade enligt den nu gällande ordningen, som 1885 års räkenskaper, upprättade enligt den nya, komma att under år 1886 till granskning föreligga.

Hvad åter riksbanken och riksgäldskontoret angår, så kan, då revisorerna redan nu till granskning från dessa verk mottaga räkenskaper för året före det, då granskningen eger rum, under år 1886 endast ifrågakomma *en* revision, nemligen af 1885 års räkenskaper, hvilken helt naturligt torde böra omfatta äfven statsverkets räkenskaper för samma år, så att den nya ordningen för granskning af stats-, banko- och riksgäldsverken tillämpas i dess helhet första gången den 1 Oktober 1886, alltså vid den senare af nämnda års två revisionsförrättningar.

Med hänsyn härtill hafva komiterade vid förslaget till instruktion fogat förslag till tilläggsstadgande i fråga om tiden för de revisionsförrättningar, hvilka skola ega rum under åren 1885 och 1886.

Någon ytterligare motivering till de härutinnan föreslagna bestämmelserna torde icke erfordras; och komiterade få endast fästa uppmärksamheten derå, att, då den första af statsrevisionerna år 1886, hvilken sammanträder den 2 Augusti, kommer att granska endast statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning 1884, det synes antagligt, att denna revisionsförrättning må kunna afslutas på något kortare tid än den af två månader, under hvilken revisorerna ega vara samlade. Dock hafva, enär Riksdagsordningen ovillkorligt tillerkänner revisorerna rätt att fortsätta sitt granskningsarbete i två månaders tid, komiterade ansett sig icke kunna föreslå senare dag för revisorernas af statsverket sammanträde till granskning af 1884 års räkenskaper än måndagen den 2 Augusti 1886.